

майбутнє (1994-2019 рр.): збірник тез доповідей на міжнар. наук. -практ. конф. (Харків, 22 листоп.2019 р.). Харків, 2019. С. 360-362.

УДК 338. 43

Ірина Михайлівна САФРОНСЬКА,

доцент кафедри менеджменту, статистики та економічного аналізу Луганського національного аграрного університету, кандидат економічних наук, доцент
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1442-6312>

Тетяна Володимирівна КОВАЛЬОВА,

доцент кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, кандидат економічних наук, доцент
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1250-2019>

СИСТЕМА ФАКТОРІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Основною умовою становлення і розвитку ринкової економіки є створення конкурентного середовища. Конкуренція є тією рушійною силою, яка спонукає господарюючих суб'єктів, що прагнуть закріпити та посилити свої конкурентні позиції на ринку та підвищити прибутковість. Однак, для визначення власних позицій, підприємству необхідно виокремити та дослідити фактори, що впливають на можливості отримання додаткових переваг у конкурентній боротьбі.

Поняття “фактор” походить від лат. factor – той, що робить, той, що виготовляє. Зазвичай, він визначається як істотна обставина у явищі, процесі; що досліджується, вихідна складова чого-небудь, звідси, фактор – це причина, що впливає на певний результат.

В. Павлова визначає фактори конкурентоспроможності підприємства як безпосередню причину, наявність якої є необхідною і достатньою умовою зміни одного чи декількох критеріїв конкурентоспроможності (1).

Аналіз зниження або підвищення впливу окремих факторів на конкурентоспроможність підприємств дає можливість оцінити її та сприяє визначенню подальшої стратегії розвитку підприємства.

Найбільш розповсюдженою в економічній літературі є класифікація факторів формування конкурентоспроможності підприємств на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх відносимо: політичну ситуацію в країні, економічні зв'язки, наявність конкурентів, розміщення виробничих сил, рівень техніки та технологій, систему управління виробництвом, концентрацію виробництва, законодавчу базу. До внутрішніх належить система та методи управління підприємством, процес організації виробництва на підприємстві, планування та прогнозування, орієнтація на маркетингову стратегію, інноваційні технології виробництва, якість продукції, ступінь задоволення потреб споживача.

Дослідження зовнішніх факторів впливу на конкурентоспроможність підприємств демонструє, що у сучасній економічній літературі здійснюються різні підходи до їх класифікації. Так, описуючи зовнішні фактори конкурентоспроможності, Л. Піддубна поділяє їх на три групи: зовнішні фактори

мезорівневої дії, зовнішні фактори макрорівневої дії та зовнішні фактори міжнародної дії (2). Структуруючи фактори макросередовища, які впливають на формування конкурентоспроможності підприємства, Т. Гринько виділяє ринкові фактори та фактори інфраструктури конкурентного середовища (3).

На нашу думку, система факторів конкурентоспроможності підприємства, має чітку ієрархічну структуру:

- фактори макрорівня відображають вплив умов функціонування національної й міжнародної економіки (конкурентоспроможність економіки країни у цілому, стабільність політичної ситуації та якість державного регулювання у державі, прозорість та стабільність законодавчої бази, експортно-імпортні відносини, науково-технічний потенціал, розвиток інфраструктури, природно-географічні фактори та соціокультурні фактори країни);

- фактори мезорівня характеризують галузь, до якої належить підприємство (конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість галузі або регіону; наявність вхідних бар'єрів; доступність ресурсів, їх вартість; наявність регіональних програм підтримки бізнесу та їх дієвість; рівень розвитку регіональної інфраструктури; наявність та дієвість спеціальних економічних зон та інші (4);

- фактори мікрорівня безпосередньо впливають на конкурентоспроможність підприємства (це якість товарів, умови їх продажу і доставки, рівень їх до продажного та після продажного сервісу, ефективність реклами, імідж товару, його виробника та інші фактори, що прямо чи опосередковано пов'язані з властивостями товару).

Таким чином, визначення та дослідження факторів конкурентоспроможності підприємства – це довгостроковий процес пошуку і швидкого реагування на зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, потреби споживачів та, за необхідності, провадження різних перетворень у політиці ведення виробництва й реалізації продукції.

Список бібліографічних посилань:

1. Павлова В. А. Фактори, що формують конкурентоспроможність Європейський вибір України: проблеми теорії та практики реалізації: Матеріали міжн. наук. -практ. конф. Д.: Вид-во ДУЕП.– 2003. С. 76–78.

2. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2007 – 368 с.

3. Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: Монографія. Кривий Ріг: Видавничий Дім, 2005. – 324 с.

4. Іванов Ю. Б., Орлов П.А., Іванова О. Ю. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток: Харків: ІНЖЕК, 2008. 352 с.